

Tretia periodická správa Slovenskej republiky o implementácii Dohovoru OSN proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu

OBSAH

	Odseky	Strana
I. Úvod	1 - 3	2
II. Informácie o nových opatreniach a novom vývoji v oblasti uplatňovania jednotlivých článkov dohovoru	4 - 116	3 - 21
Článok 1: Definícia mučenia	4 - 5	3
Článok 2: Opatrenia na zabránenie mučenia	6 - 12	3 - 4
Článok 3: Non-refoulement	13 - 18	4 - 5
Článok. 4: Uzákonenie všetkých aktov mučenia	19	5
Článok 5: Založenie súdnej právomoci	20 - 23	6
Článok 6: Obmedzenie osobnej slobody osôb	24- 26	6 - 7
Článok 7: Trestné stíhanie páchatel'a	27	7
Článok 8: Extradícia	27	7
Článok 9: Vzájomná pomoc v trestných veciach	27	7
Článok 10: Vzdelávanie a výcvik	28 - 40	7 - 9
Článok 11: Podmienky výsluchu, väzby a uväznenia	41 - 48	9 - 10
Článok 12: Urýchlené a nestranné vyšetrowanie	49	11
Článok 13: Právo na podanie sťažností	50 - 52	11
Článok 14: Právo na nápravu a odškodnenie	53 - 57	11 - 12
Článok 15: Zabránenie mučenia v procese dokazovania	58	12
Článok 16.Opatrenia na zabránenie ďalším činom	59 - 116	12 - 21
Článok 16.A: Sterilizácia rómskych žien	59 - 69	12 - 14
Článok 16.B:Uplatňovanie školského zákona	70 - 78	15 - 16
Článok 16.C:Násilie na ženách a deťoch	79 - 100	16 - 19
Článok 16.D:Obchodovanie s ľuďmi	101 - 113	19 - 21
Článok 16.E: Psychiatrické zariadenia	114 - 116	22
III. Zhromažďovanie údajov	117 - 122	23 - 30

I.

Úvod

1. Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (ďalej len „dohovor“) bol dojednaný dňa 10. decembra 1984 v New Yorku a platnosť nadobudol dňa 26. júna 1987. Slovenská republika sa stala v dôsledku sukcesie jeho zmluvnou stranou dňa 28. mája 1993.

2. Tretia periodická správa Slovenskej republiky o implementácii dohovoru (ďalej len „správa“) sa predkladá na základe jeho čl. 19 ods. 1. Správa nadväzuje na druhú periodickú správu Slovenskej republiky (CAT/C/SVK/2) a poskytnuté odpovede na zoznam otázok Výboru OSN proti mučeniu (ďalej len „výbor“) (CAT/C/SVK/Q/2/Add.1). Poskytnuté odpovede doplnili informácie o opatreniach prijatých Slovenskou republikou pre potreby implementácie dohovoru. Druhá periodická správa Slovenskej republiky bola predmetom posudzovania počas 899. a 901. zasadnutia výboru (CAT/C/SR.899 a 901), ktoré sa konalo v dňoch 3. a 4. novembra 2009. Na 916. zasadnutí výboru (CAT/C/SR.916) dňa 16. novembra 2009 výbor prijal záverečné odporúčania adresované Slovenskej republike (ďalej len „záverečné odporúčania“).

3. Správa pokrýva obdobie od 1. januára 2007 až do konca septembra 2013 (ďalej len „sledované obdobie“). Počas sledovaného obdobia Slovenská republika prijala viaceré legislatívne a praktické opatrenia s cieľom zlepšiť plnenie záväzkov vyplývajúcich z dohovoru. Tieto opatrenia sú uvedené podľa jednotlivých článkov dohovoru, pričom ich súčasťou sú aj opatrenia prijaté za účelom implementácie záverečných odporúčaní. Súčasťou jednotlivých článkov dohovoru je aj komentár Slovenskej republiky k implementácii záverečných odporúčaní.

II.

Informácie o nových opatreniach a novom vývoji v oblasti uplatňovania jednotlivých článkov dohovoru

Článok 1

4. Hmotnoprávna úprava postihu mučenia v zmysle článku 4 odsek 1 dohovoru je upravená v ustanovení § 420 zákona č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „trestný zákon“) pod názvom mučenie a iné neľudské alebo kruté zaobchádzanie.

5. Slovenská republika pokračuje vo svojom úsilí implementovať odporúčanie výboru č. 5 záverečných odporúčaní. Novelou trestného zákona z roku 2009 s účinnosťou ku dňu 1. januára 2010 sa skutková podstata tohto trestného činu **rozšírila** o prípady, keď orgán verejnej moci dá podnet alebo výslovný alebo tichý súhlas na mučenie a iné neľudské alebo kruté zaobchádzanie.

Článok 2

6. Právny poriadok Slovenskej republiky a jeho praktické uplatňovanie zaručujú, že na území pod jurisdikciou Slovenskej republiky sú **plne rešpektované** ľudské práva a základné slobody. Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy zaručujú, že žiadna osoba nebude na území Slovenskej republiky vystavená mučeniu ani iným formám zlého zaobchádzania alebo trestania. Ochrana telesnej a duševnej integrity ako základného ľudského práva sa vzťahuje podľa vnútroštátneho právneho poriadku Slovenskej republiky na všetky osoby na území Slovenskej republiky.

7. V sledovanom období boli **prijaté** viaceré právne predpisy tvoriace legislatívny rámec na implementáciu dohovoru:

- zákon č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 368/2008 Z.z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody;
- zákon č. 291/2009 Z.z. o Špecializovanom trestnom súde a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- zákon č. 154/2010 Z.z. o európskom zatýkacom rozkaze v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 533/2011 Z.z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia nespojená s odňatím slobody alebo probačné opatrenie na účely dohľadu v Európskej únii;
- zákon č. 549/2011 Z.z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii a o zmene a doplnení zákona č. 221/2006 Z.z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 161/2013 Z.z. o odovzdávaní, uznávaní a výkone rozhodnutí o opatreniach dohľadu ako náhrade väzby v Európskej únii.

8. V Slovenskej republike v súčasnosti prebieha proces prípravy ratifikácie Opčného protokolu k Dohovoru OSN o právach dieťaťa a o procedúre oznámení a proces prípravy ratifikácie Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním z 25. októbra 2007.

9. Prevencia proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu je okrem iného **zabezpečená** aj prostredníctvom oficiálne zverejneného a pravidelne aktualizovaného zoznamu zariadení v pôsobnosti jednotlivých rezortov, v ktorých sa nachádzajú osoby zbavené slobody na základe rozhodnutia štátneho orgánu.

10. Zákonom č. 547/2010 Z.z. o začlenení Železničnej polície do Policajného zboru a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa Železničná polícia ako ozbrojený bezpečnostný zbor stala súčasťou štruktúry Policajného zboru.

11. Vydaním nariadenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“) o organizačnom poriadku z roku 2003 sa duchovná služba v ozbrojených zboroch začlenila do štruktúr ministerstva vnútra vytvorením vikariátu Ordinariátu ozbrojených síl a ozbrojených zborov Slovenskej republiky. Zmenou uvedeného nariadenia vznikol v roku 2007 Úrad ekumenickej pastoračnej služby. Cieľom duchovnej služby je prostredníctvom policajných duchovných katolíckej cirkvi alebo zúčastnených registrovaných cirkví a náboženských spoločností zabezpečiť pre ich veriacich v ozbrojených zboroch duchovnú a pastoračnú starostlivosť.

12. Nezávislosť súdnej moci je garantovaná ústavou. Slovenská republika odporúčanie výboru č. 7 záverečných odporúčaní priebežne plní. Do nadobudnutia účinnosti zákona č. 59/2009 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 517/2008 Z.z. a o zmene a doplnení niektorých zákonov, bol súčasťou sústavy súdov Slovenskej republiky aj systém vojenských súdov, ktorý tvorili Vyšší vojenský súd a tri vojenské obvodové sudy. Pôsobnosť vojenských súdov sa vzťahovala na príslušníkov ozbrojených síl, príslušníkov Policajného zboru, Železničnej polície, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Národného bezpečnostného úradu, Slovenskej informačnej služby, colníkov a príslušníkov ozbrojených síl vysielajúceho štátu pre trestné činy spáchané na území Slovenskej republiky v rozsahu uvedenom v medzinárodnej zmluve s výnimkou trestných činov uvedených v ustanovení § 14 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „trestný poriadok“). Vojenské sudy boli s účinnosťou od 1. apríla 2009 **zrušené**, pričom ich pôsobnosť prešla na všeobecné sudy.

Článok 3

13. V predmetnej oblasti Slovenská republika za sledované obdobie prijala viacero legislatívnych opatrení s cieľom úplnej implementácie odporúčania výboru č. 8 záverečných odporúčaní a má za to, že princíp non-refoulement je riadne premietnutý do slovenského právneho poriadku a v praxi je tento princíp aj dôsledne uplatňovaný. Zákon č. 480/2002 Z.z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o azyle“) bol od roku 2006 **novelizovaný** prostredníctvom:

- zákona č. 692/2006 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2007 (transpozícia smernice Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátnej príslušnosti ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu a obsah poskytovanej ochrany);
- zákona č. 643/2007 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2008 (transpozícia smernice Rady 2005/85/ES z 1. decembra 2005 o minimálnych štandardoch pre konanie v členských štátoch o priznávaní a odnímaní postavenia utečenca);

- zákona č. 451/2008 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 1. decembra 2008 (transpozícia čl. 15 smernice Rady 2005/85/ES z 1. decembra 2005 o minimálnych štandardoch pre konanie v členských štátoch o priznávaní a odnímaní postavenia utečenca);
- zákona č. 75/2013 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť 1. mája 2013 (transpozícia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/51/EÚ z 11. mája 2011, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 2003/109/ES na účely rozšírenia jej pôsobnosti na osoby požívajúce medzinárodnú ochranu).

14. **Najzásadnejšie zmeny** vo vzťahu k princípu non-refoulement priniesla novela zákona o azyle z roku 2006, ktorá zaviedla inštitút doplnkovej ochrany, ustanovila poskytnutie doplnkovej ochrany aj na účel zlúčenia rodiny, nanovo vymedzila pojem *prenasledovanie*, zadefinovala pojem *pôvodca prenasledovania alebo vážneho bezprávia* a doplnila ustanovenie týkajúce sa posudzovania žiadostí o udelenie azylu.

15. Novela zákona o azyle z roku 2007 aktualizovala ustanovenia týkajúce sa pohovoru so žiadateľom o udelenie azylu a nanovo upravila dôvody na zamietnutie žiadosti o udelenie azylu ako zjavne neopodstatnenej alebo neprípustnej.

16. Novela zákona o azyle z roku 2008 predĺžila lehotu na podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu, ktorým sa žiadosť o udelenie azylu zamietla ako zjavne neopodstatnená alebo ako neprípustná zo 7 dní na 20 dní. Uvedenou novelou sa zaviedlo aj **poskytovanie bezplatnej právnej pomoci v azylových veciach** v prípade, ak bolo vydané rozhodnutie ministerstva vnútra o neudelení azylu, odňatí azylu, nepredĺžení doplnkovej ochrany, o zrušení doplnkovej ochrany, ktorým bola žiadosť o udelenie azylu zamietnutá ako zjavne neopodstatnená, ktorým bola žiadosť o udelenie azylu zamietnutá ako neprípustná alebo ktorým bolo konanie o azyle zastavené z dôvodu, že už bolo o žiadosti skôr rozhodnuté a skutkový stav sa podstatne nezmenil. Na základe novely zákona o azyle z roku 2008 bolo z tohto zákona vypustené posudzovanie prekážok administratívneho vyhostenia, a to z dôvodu odstránenia dvojitého posudzovania prekážok administratívneho vyhostenia v konaní o azyle (ministerstvom vnútra) a následne pri vyhostovaní cudzinca z územia Slovenskej republiky (príslušným policajným útvarom).

17. Administratívne vyhostenie upravuje zákon č. 404/2011 Z.z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“). Zákomom č. 75/2013 Z.z. bolo ustanovenie § 81 zákona o pobyte cudzincov doplnené o novú prekážku administratívneho vyhostenia. V zmysle tejto novely nie je možné cudzinca vyhostiť ani do štátu, v ktorom mu hrozí nútený návrat do štátu, kde by bol ohrozený jeho život alebo sloboda podľa dôvodov uvedených v ustanovení § 81 ods. 1 a 2 zákona o pobyte cudzincov.

18. Všetky vyššie uvedené legislatívne zmeny boli prijaté s cieľom posilniť práva utečencov a osôb, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu v tejto oblasti.

Článok 4

19. Novelou trestného zákona z roku 2013 s účinnosťou ku dňu 1. augusta 2013 bolo do trestného zákona doplnené ustanovenie § 87 ods. 5, ktoré **upravilo** premlčanie trestného stíhania trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa ustanovenia § 208 trestného zákona. V zmysle tejto novely sa trestné stíhanie premlčí najskôr tri roky po tom, čo osoba, na ktorej bol spáchaný trestný čin týrania blízkej osoby a zverenej osoby, dovŕšila osemnásť rok svojho veku.

Článok 5

20. Právomoc súdov Slovenskej republiky pri prejednávaní trestných činov súvisiacich s mučením upravuje trestný poriadok, zákon č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákon č. 291/2009 Z.z. o Špecializovanom trestnom súde a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

21. V sledovanom období bolo do trestného zákona **doplnené** ustanovenie § 5a vzťahujúce sa na pôsobnosť trestného zákona na základe princípu personality. Podľa tohto ustanovenia sa trestnosť genocídiu, neľudskosti, vojnovej krutosti, perzekúcie obyvateľstva a vojnového bezprávia posudzuje aj vtedy, ak taký trestný čin spáchal mimo územia Slovenskej republiky cudzinec, ktorý nemá na území Slovenskej republiky trvalý pobyt.

22. Okrem toho bolo do trestného zákona v rámci úpravy pôsobnosti trestného zákona podľa medzinárodných zmlúv **doplnené** ustanovenie § 7b zakotvujúce výkon a zohľadnenie rozhodnutia iného štátu.

23. K 31. marcu 2013 bolo v Slovenskej republike (okresné sudy, krajské sudy, Najvyšší súd Slovenskej republiky a Špecializovaný trestný súd) vo výkone funkcie 1309 sudcov (821 žien a 488 mužov), z toho:

na okresných súdoch spolu bolo:	856 sudcov
na krajských súdoch spolu bolo:	356 sudcov
na Špecializovanom trestnom súde bolo:	13 sudcov
<u>na Najvyššom súde Slovenskej republiky bolo:</u>	<u>84 sudcov</u>
	1309 sudcov

Článok 6

24. Slovenská republika pokračuje v dialógu s Európskym výborom na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania. Za sledované obdobie **došlo** k novelizáciám viacerých predpisov, ktoré súvisia s obmedzením osobnej slobody. V tejto súvislosti bol vydaný rozkaz prezidenta Policajného zboru č. 50/2010 o realizácii úloh na zabezpečenie odporúčaní Európskeho výboru na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania z jeho návštevy Slovenskej republiky v roku 2009, ako aj nové nariadenie prezidenta Policajného zboru č. 18/2011 o činnosti základných útvarov služby poriadkovej polície Policajného zboru.

25. Okruh právnej úpravy regulujúcej otázku obmedzenia osobnej slobody osôb bol **rozšírený** aj o zákon č. 154/2010 Z.z. o európskom zatýkacom rozkaze, ktorým sa upravuje postup slovenských orgánov pri vydávaní osôb medzi členskými štátmi Európskej únie na základe európskeho zatýkacieho rozkazu a s tým súvisiace konanie. Európsky zatýkací rozkaz predstavuje dôležitý nástroj justičných orgánov členských štátov Európskej únie smerujúci k zadržaniu osoby na území členských štátov a k následnému vydaniu osoby do žiadajúceho členského štátu k trestnému stíhaniu, výkonu uloženého trestu alebo ochranného opatrenia.

26. Slovenská republika **uvádza** štatistické údaje o počte osôb odovzdaných zo zahraničia do Slovenskej republiky a naopak zo Slovenskej republiky do zahraničia.

Rok	Počet osôb odovzdaných zo zahraničia do Slovenskej republiky	Počet osôb odovzdaných zo Slovenskej republiky do zahraničia
2008	116	36
2009	143	53
2010	152	48
2011	168	64
2012	157	45

Článok 7 – 9

27. Slovenská republika plne implementuje čl. 7 – 9 dohovoru. Slovenská republika je zmluvnou stranou mnohých bilaterálnych a multilaterálnych medzinárodných zmlúv a **spĺňa** všetky medzinárodné štandardy kladené pre oblasti podľa článkov 7 – 9 dohovoru. Vzhľadom na skutočnosť, že status quo je postačujúci, Slovenská republika v sledovanom období neprijala osobitné legislatívne opatrenia. K implementácii predmetných článkov dohovoru **neboli** Slovenskej republike zo strany výboru adresované žiadne odporúčania.

Článok 10

28. Slovenská republika venuje náležitú pozornosť implementácii odporúčania výboru č. 11 záverečných odporúčaní. V školských vzdelávacích programoch stredných odborných škôl Policajného zboru sú v rámci predmetov *Kriminalistika* (výsluch - osobitosti výsluchu, taktický postup), *Právo* (taktický postup, praktické cvičenia – výsluchy), *Etika a psychológia policajnej práce* (psychológia výsluchu, sociálno-psychologický výcvik, komunikačné zručnosti – príprava na rozhovor, praktické cvičenia zamerané na psychologické aspekty pri vypočúvaní, výsluchu a vyťažovaní) **obsiahnuté** témy *Metódy vedenia výsluchu*.

29. Problematiku ľudsko-právneho vzdelávania má v obsahu výučby aj Akadémia Policajného zboru (ďalej len „akadémia“). Vzdelávanie o ľudských právach realizuje akadémia v I. a II. stupni vysokoškolského štúdia a v rámci špecializačného policajného štúdia. Uvedená problematika sa vyučuje v predmete *Ľudské práva*, v rámci ktorého sa študenti oboznamujú s univerzálnym a európskym systémom ochrany ľudských práv. V rámci predmetu *Ústavné právo* sa výučba zameriava na vnútroštátne aspekty ochrany ľudských práv. V predmetoch *Medzinárodné právo* a *Európske právo* sa výučba zameriava aj na analýzu najdôležitejších medzinárodných a európskych ľudsko-právnych dokumentov. V oblasti vyšetrovania sa pozornosť venuje efektívnemu využívaniu jednotlivých dôkazných prostriedkov v procese vyšetrovania druhov trestnej činnosti. V špecializačnom policajnom štúdiu pre absolventov civilných a vojenských vysokých škôl sa problematika ľudských práv a policajnej etiky vyučuje v rámci predmetu *Polícia a ľudské práva*.

30. **S cieľom** zvýšiť povedomie o ľudských právach a kultúre ľudských práv rozvíja akadémia spoluprácu s vnútroštátnymi a medzinárodnými inštitúciami zaoberajúcimi sa ochranou ľudských práv. Ide predovšetkým o Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, Radu Európy, Agentúru Európskej únie pre základné práva a Európsku policajnú akadémiu.

31. V rámci spolupráce akadémie s Európskou policajnou akadémiou sa príslušníci Policajného zboru zúčastňujú kurzov k téme *Ludské práva a policajná etika*. Výučbu a s ňou súvisiace ďalšie aktivity (semináre, cvičenia, témy záverečných prác, workshopy) akadémia priebežne aktualizuje o nový vývoj v oblasti ochrany ľudských práv.

32. Príslušníci Policajného zboru sú taktiež **pravidelne oboznamovaní** so *Správou o trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru* a so *Správou o vybavovaní sťažností a petícií v pôsobnosti ministerstva vnútra* za príslušný kalendárny rok.

33. Informácie týkajúce sa zákazu mučenia a iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania sú **plne zahrnuté** aj do programu prípravy príslušníkov ozbrojených síl. Vo vzdelávacom procese príslušníkov Vojenskej polície sú ustanovenia dohovoru súčasťou osnov Výcvikového centra Vojenskej polície, v ktorých sa kladie hlavný dôraz na zákonný spôsob uplatňovania oprávnení a dodržiavania povinností vojenského policajta uvedených v zákone č. 124/1992 Zb. o Vojenskej polícii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vojenskej polícii“). S využitím vzdelávacích zariadení ministerstva vnútra si príslušníci Vojenskej polície dopĺňajú vzdelanie absolvovaním špecializačného policajného štúdia na akadémii, v rámci ktorých problematiku dohovoru obsahuje predmet *Etika a psychológia policajnej práce*.

34. Slovenská republika okrem aktivít v oblasti vzdelávania a zvyšovania povedomia o ľudských právach vyvinula ďalšie úsilie s cieľom implementácie odporúčania výboru č. 15 záverečných odporúčaní. V rámci spolupráce Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity s Policajným zborom sa **realizuje** projekt *policajných špecialistov*. Projekt policajných špecialistov pre prácu s komunitami plynulo nadviazal na už rozbehnuté programy zamerané na sociálnu terénnu prácu a po línii plnenia úloh policajného zboru dosiahol pozitívne zmeny vo vybraných rómskych osadách.

35. V praktickej každodennej činnosti príslušníci Policajného zboru pomáhajú príslušníkom marginalizovaných rómskych komunít riešiť ich problémy, poskytujú napríklad podporu pri vybavovaní občianskych preukazov a iných dokladov, ako aj vykonávajú rôzne dobrovoľné aktivity s cieľom zlepšenia postavenia príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít. Realizáciou uvedeného projektu sa dosahuje priaznivý vývoj situácie na úseku ochrany verejného poriadku.

36. Vzdelávanie poskytované sudcom a prokurátorom a ďalším pracovníkom v rezorte justície v oblasti ľudských práv, vrátane problematiky ochrany pred mučením a iným krutým neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním, pravidelne prehodnocuje Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“). Dňa 9. januára 2013 sa **uskutočnilo** stretnutie ministra spravodlivosti so zástupcami Justičnej akadémie Slovenskej republiky (ďalej len „justičná akadémia“) a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“). Predmetom spoločného rokovania bola podpora vzdelávania a jeho cielenejšie zameranie na jednotlivé skupiny pracovníkov v justícii. Účastníci rokovania sa zhodli na potrebe užšej spolupráce v legislatívnom procese v záujme zvyšovania kvality celoživotného justičného vzdelávania. Výsledkom rokovania bola **dohoda** o intenzívnej spolupráci pri skvalitňovaní prípravy pracovníkov súdov a prokuratúry na ich povolanie. Podnety z pracovného stretnutia boli zároveň dôležitým podkladom pre novozriadenú *Komisiu pre prípravu novelizácie právnych predpisov súvisiacich so vzdelávaním cieľových skupín Justičnej akadémie Slovenskej republiky a s jej právomocami*.

37. Justičná akadémia zabezpečuje vzdelávanie sudcov, prokurátorov, justičných čakatel'ov a právnych čakatel'ov prokuratúry prostredníctvom svojich zamestnancov a pedagogického zboru podľa schváleného ročného študijného plánu na základe obsahovej náplne vzdelávania určenej generálnym prokurátorom a Súdnu radou Slovenskej republiky po dohode s ministrom spravodlivosti. V uplynulých rokoch ponúkla justičná akadémia viacero vzdelávacích aktivít v podobe seminárov, workshopov a konferencií.

38. Systematické vzdelávanie príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže sa uskutočňuje podľa Koncepcie vzdelávania príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže a zamestnancov Zboru väzenskej a justičnej stráže na roky 2004 – 2015, Koncepcie vzdelávania a rozvoja pracovníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže na roky 2011 až 2020, Rozkazu generálneho riaditeľa Zboru väzenskej a justičnej stráže č. 25/2010 o vzdelávaní príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže a zamestnancov Zboru väzenskej a justičnej stráže.

39. Slovenská republika **uvádza** štatistické údaje ohľadom vzdelávacích aktivít príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže:

Vzdelávacia aktivita ¹	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013 1.polrok	SPOLU
A	92	186	267	288	340	263	74	1510
B	181	154	229	260	239	243	147	1453
C	0	34	37	35	24	36	0	166
D	0	42	41	52	37	49	22	243
E	0	27	30	47	19	29	22	174
SPOLU	273	443	604	682	659	620	265	3546

40. V oblasti vzdelávania na stredných zdravotníckych školách majú štátne vzdelávacie programy v študijných odboroch asistent výživy, farmaceutický laborant, masér, očný optik, ortopedický technik, zdravotnícky asistent, zdravotnícky laborant, zahrnutú aj problematiku násilia. Študijný odbor zdravotnícky záchranár má štúdium rozšírené aj o problematiku týrania. Výnosom Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo zdravotníctva“) zo dňa 17. septembra 2010 bola oblasť týrania, zneužívania a násilia zahrnutá do špecializačného štúdia lekárov, zdravotných sestier, zdravotníckych asistentov a verejných zdravotníkov.

Článok 11

41. Slovenská republika plní odporúčanie výboru č. 6 záverečných odporúčaní. Odporúčania výboru č. 12 záverečných odporúčaní je v štádiu implementácie a predpokladá sa, že bude implementované do konca decembra 2013. V tejto súvislosti ministerstvo spravodlivosti pripravuje komplexný materiál, ktorým sa zabezpečí, aby sa umiestnenie mladistvých do väzby využívalo ako posledná možnosť a v prísnom súlade so zákonom, vrátane

¹ Vysvetlivky:

A – základné odborné vzdelávania

B – špecializované odborné vzdelávanie

C – odborný kurz justičnej stráže

D – odborný kurz referentov režimu

E – odborný kurz vedúcich zmien

pravidelných preverovaní podmienok výkonu väzby mladistvých. Práva obvineného a podozrivej osoby, ktorá bola zadržaná alebo ktorej bola osobná sloboda obmedzená, **garantuje** trestný poriadok. Príslušníci Policajného zboru majú pri zadržaní alebo obmedzení osobnej slobody osoby **povinnosť** túto osobu okamžite poučiť o jej právach a vykonať potrebné úkony. Ak pominú dôvody zadržania alebo obmedzenia osobnej slobody, príslušníci Policajného zboru osobu okamžite prepustia alebo odovzdajú príslušnému orgánu. O týchto skutočnostiach sú príslušníci Policajného zboru povinní spísať záznam. V zázname sa okrem iného uvádza aj prípadné zranenie tejto osoby.

42. Podľa ustanovenia § 19 ods. 6 zákona č. 171/1993 Z.z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Policajnom zbore“) sa osobe bez zbytočného odkladu na jej požiadanie umožňuje vyzrozumieť o zaistení niektorú z blízkych osôb a požiadať advokáta o poskytnutie právnej pomoci. Ak je zaistenou osobou vojak, policajt vyzrozumie najbližší vojenský útvar. Ak je zaistená osoba neplnoletá, policajt vyzrozumie zákonného zástupcu tejto osoby. Ustanovenia § 44 ods. 2 a § 48 zákona o Policajnom zbore upravujú postup príslušníkov Policajného zboru v súvislosti s osobami umiestnenými do cieľ policajného zaistenia. Ak osoba umiestnená v cele ochorie, ublíži si na zdraví alebo sa pokúsi o samovraždu, urobí policajt, ktorý vykonáva ochranu cely, potrebné opatrenia smerujúce k ochrane života zdravia, poskytne jej najmä prvú pomoc, ako aj privolá lekára.

43. Zadržaná osoba má podľa ustanovenia § 85 ods. 6 trestného poriadku právo zvoliť si obhajcu a radiť sa s ním už v priebehu zadržania bez prítomnosti tretej osoby, ako aj má právo požadovať, aby obhajca bol prítomný pri jej výsluchu.

44. Právo zaistenej osoby bez zbytočného odkladu na jej požiadanie vyzrozumieť o zaistení niektorú z jej blízkych osôb a požiadať advokáta o poskytnutie právnej pomoci je obsiahnuté aj v zákone o vojenskej polícii.

45. Osoba umiestnená v cele **môže podávať návrhy, podnety a sťažnosti**. Písomné návrhy, podnety a sťažnosti sa odovzdávajú veliteľovi útvaru Policajného zboru na ďalšie riešenie. Ústne podané návrhy, podnety a sťažnosti policajt, ktorý vykonáva ochranu cely, spíše a odovzdá ich tomuto veliteľovi na ďalšie riešenie.

46. Slovenská republika odporúčanie výboru č. 10 záverečných odporúčaní priebežne plní. **Dozor** nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní vykonáva príslušná prokuratúra v súlade so zákonom č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“). Každé vydané rozhodnutie vyšetrovateľa Policajného zboru, ako aj povereného príslušníka Policajného zboru, vo veci samej, je príslušnou prokuratúrou preskúmané.

47. Podľa ustanovenia § 210 trestného poriadku obvinený, poškodený a zúčastnená osoba majú právo kedykoľvek v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta. Prokurátor je povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť.

48. Novelou trestného poriadku z roku 2010 s účinnosťou odo dňa 1. septembra 2010 bola do trestného poriadku doplnená možnosť výsluchu poškodeného.

Článok 12

49. Slovenská republika vyvíja úsilie na dosiahnutie plnej implementácie odporúčania č. 13 záverečných odporúčaní. Minister vnútra vydal dňa 24. júla 2009 rozkaz č. 21/2009 o úlohách na zabránenie porušovania ľudských práv a slobôd príslušníkmi Policajného zboru a príslušníkmi Železničnej polície pri vykonávaní služobných zákrokov a obmedzení osobnej slobody. V uvedenom rozkaze bola v rámci kontrolnej činnosti stanovená aj **trvalá úloha** venovať zvýšenú pozornosť správaniu sa príslušníkov Policajného zboru a príslušníkov Železničnej polície pri vykonávaní služobných zákrokov voči osobám, vyhodnocovať zistenia z kontrolnej činnosti a prijímať opatrenia na odstránenie nedostatkov a príčin ich vzniku do piatich dní od vykonania kontroly.

Článok 13

50. V rámci ministerstva vnútra je odborným útvarom na úseku kontroly a inšpekčnej služby Policajného zboru sekcia kontroly a inšpekčnej služby. Z hľadiska riadiacich väzieb je priamo podriadená ministrovi vnútra. Vecne príslušným na vyšetrovanie trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru je úrad inšpekčnej služby, ktorý vyšetruje všetky trestné činy. Slovenská republika berie odporúčanie výboru č. 9 záverečných odporúčaní na vedomie. Z pohľadu Slovenskej republiky sa súčasný stav javí ako postačujúci.

51. Sťažnosti na zlé zaobchádzanie príslušníkmi Policajného zboru sa preskúmavajú a vybavujú podľa zákona č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov. Tento zákon **nahradil** zákon č. 152/1998 Z.z. o sťažnostiach, pretože ten **nereflektoval** legislatívne zmeny a potreby praxe. Vecne príslušnými útvarmi na prešetrenie týchto sťažností sú Sekcia kontroly a inšpekčnej služby ministerstva vnútra, odbor kontroly Prezídia Policajného zboru a útvary kontroly krajských riaditeľstiev Policajného zboru.

52. Slovenská republika **uvádza** štatistické údaje o počte podaní zadržaných, zaistených a obvinených osôb na zranenia, ktoré im podľa ich vyjadrenia boli spôsobené príslušníkmi Policajného zboru.

rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
počet podaní	301	204	155	227	164	146	172	184	168	158

Článok 14

53. Platná právna úprava v zmysle ustanovenia § 49 trestného poriadku **garantuje** obetiam mučenia a zlého zaobchádzania prístup k právnej pomoci prostredníctvom informačnej povinnosti orgánov činných v trestnom konaní. Právna úprava podľa ustanovenia § 47 ods. 6 trestného poriadku taktiež **garantuje** obetiam právo na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci pri uplatňovaní nárokov na náhradu škody v rámci trestného konania, ako aj v rámci občianskeho súdneho konania, a to prostredníctvom Centra právnej pomoci za podmienok ustanovených zákonom č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

54. Dňa 12. marca 2009 Slovenská republika ratifikovala Európsky dohovor o odškodňovaní obetí násilných trestných činov z 24. novembra 1983. Poskytovanie finančnej kompenzácie obetiam násilných trestných činov je upravené v zákone č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní obetí násilných trestných činov v znení zákona č. 79/2008 Z.z. (ďalej len „zákon o odškodňovaní“) a je v súlade s normami medzinárodného a európskeho práva, najmä štandardmi Rady Európy a Európskej únie v tejto oblasti.

55. S cieľom implementovať odporúčanie výboru č. 16 záverečných odporúčaní prijala Slovenská republika dňa 28. mája 2013 zákon č. 146/2013 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o odškodňovaní. Tento zákon nadobudol účinnosť 1. júla 2013 a explicitne ustanovuje, že osoby poškodené trestnými činmi znásilnenia, sexuálneho násillia a sexuálneho zneužívania majú na jednej strane nárok na vyplatenie odškodnenia fyzickej ujmy na zdraví, ak bola takýmto trestným činom spôsobená, a súčasne majú nárok aj na vyplatenie odškodnenia za spôsobenú morálnu škodu (napr. psychická trauma, stres, úzkosť, frustrácia).

56. Ďalšie prehodnotenie platnej úpravy práv obetí, resp. poškodených v trestnom konaní bude ministerstvom spravodlivosti vykonané v rámci transpozície smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa ustanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV, v rámci ktorej sa predpokladá komplexné riešenie práv obetí v trestnom konaní vrátane prístupu k právnej pomoci v zmysle označenej smernice.

57. V roku 2009 boli novelizované ustanovenia zákona č. 256/1998 Z.z. o ochrane svedka v znení neskorších predpisov týkajúce sa návrhu na zaradenie do programu ochrany a návrhu na vykonávanie neodkladných opatrení, ako aj odstúpenia od ochrannej dohody a zániku programu ochrany. Právna úprava zabezpečuje účinnú ochranu pred potenciálnou odplátou alebo zastrášaním svedkov v trestnom konaní, ktorí svedčia o spáchaní trestných činov.

Článok 15

58. Slovenská republika plne implementuje čl. 15 dohovoru. Slovenská republika je zmluvnou stranou mnohých bilaterálnych a multilaterálnych medzinárodných zmlúv a **spĺňa** všetky medzinárodné štandardy kladené pre oblasti podľa článku 15 dohovoru. Vzhľadom na skutočnosť, že status quo je postačujúci, Slovenská republika v sledovanom období neprijala osobitné legislatívne opatrenia. K implementácii predmetného článku dohovoru **neboli** Slovenskej republike zo strany výboru adresované žiadne odporúčania.

Článok 16

A

Sterilizácia rómskych žien

59. Odporúčanie výboru č. 14 záverečných odporúčaní bolo plne implementované. Slovenská republika **prijala** legislatívne opatrenia zosúladňujúce práva pacientov s medzinárodnými štandardmi **už v roku 2005**. Skutková podstata trestného činu nezákonnej sterilizácie je obsiahnutá v ustanoveniach § 159 – 160 trestného zákona.

60. Ženy údajne dotknuté pochybeniami v súvislosti so sterilizáciami, ku ktorým došlo pred 1. januárom 2005, majú možnosť domáhať sa odškodnenia pred všeobecnými súdmi Slovenskej republiky v občianskom súdnom konaní.

61. V súvislosti s výzvou na dôkladné vyšetrenie všetkých prípadov nútených sterilizácií Slovenská republika **poukazuje** na správu Komiséra Rady Európy pre ľudské práva o Slovenskej republike z 29. marca 2006 (CommDH(2006)5), ktorá uvádza, že na preskúmanie tvrdení o násilných a nútených sterilizáciách žien rómskeho pôvodu na Slovensku bolo vynaložené značné úsilie. Nad rámec trestného vyšetovania bola zriadená odborná lekárska inšpekcia z inštitúcií poskytujúcich zdravotnú starostlivosť a bol vyžiadaný znalecký posudok Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Nepotvrdilo sa, že vláda Slovenskej republiky podporovala organizovanú diskriminačnú sterilizačnú politiku. Vláda Slovenskej republiky prijala legislatívne a praktické opatrenia s cieľom odstrániť administratívne nedostatky zistené počas vyšetovania s cieľom predchádzať výskytu podobných situácií v budúcnosti. Komisár Rady Európy pre ľudské práva v záveroch svojej správy nepožadoval ďalšie vyšetovanie zo strany Slovenskej republiky; jeho odporúčania sa týkali len otázky odškodnenia obetí porušenia práv podľa Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „európsky dohovor“) v dôsledku vykonania nezákonných sterilizácií.

62. Slovenská republika **poukazuje** tiež na závery Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „európsky súd“) obsiahnuté v nedávnych troch rozsudkoch týkajúcich sa sterilizácii žien bez ich súhlasu. Ide o tri rozsudky v prípadoch *V. C. proti Slovenskej republike* (rozsudok z 8. novembra 2011, ktorý nadobudol právoplatnosť 8. februára 2012), *N. B. proti Slovenskej republike* (rozsudok z 12. júna 2012, ktorý nadobudol právoplatnosť 12. septembra 2012) a *I. G., M. K. a R. H. proti Slovenskej republike* (rozsudok z 13. novembra 2012, ktorý nadobudol právoplatnosť 29. apríla 2013).

63. V prípade *V.C.* európsky súd od Slovenskej republiky nepožadoval, aby vnútroštátne orgány začali trestné konanie z vlastnej iniciatívy, pretože nezistil, že by lekári konali so zlým úmyslom alebo so zámerom zle zaobchádzať so sťažovateľkou.

64. Pokiaľ ide o sťažovateľkami namietané porušenie článku 3 európskeho dohovoru z dôvodu neúčinnosti vyšetovania v jednotlivých prípadoch posudzovaných európskym súdom, Slovenská republika uvádza nasledovné stanovisko:

65. V prípade *V. C. proti Slovenskej republike* vo vzťahu k námietke sťažovateľky na porušenie procesnej časti článku 3 európskeho dohovoru týkajúcej sa neúčinnosti vyšetovania, európsky súd uviedol, že sťažovateľka mala možnosť namietat postup lekárskeho personálu prostredníctvom občianskoprávneho konania a konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Občianskoprávne konanie trvalo 2 roky a 1 mesiac, konanie pred ústavným súdom 13 mesiacov. Uvedené obdobia nemôžu byť podrobené osobitnej kritike. Sťažovateľka sa neobrátila na orgány činné v trestnom konaní napriek tomu, že túto možnosť mala. Článok 3 európskeho dohovoru v tomto ohľade preto podľa európskeho súdu nebol porušený.

66. Rovnako v prípade *N. B. proti Slovenskej republike* európsky súd neprijal sťažovateľkinu sťažnosť podanú z dôvodu neuskutočnenia účinného vyšetovania jej sterilizácie. Európsky súd uviedol, že trestné oznámenie sťažovateľky bolo preskúmané na troch stupňoch konania a generálna prokuratúra uznala, že sťažovateľka bola sterilizovaná v rozpore s relevantným právom, nakoľko jej zákonný zástupca nedal súhlas na zákrok. Toto konanie nepredstavovalo za skutkových okolností prípadu trestný čin. Sťažovateľka mala možnosť namietat postup lekárskeho personálu prostredníctvom občianskoprávneho konania a konania pred ústavným súdom. Napriek tomu, že občianskoprávne konanie trvalo štyri roky a deväť mesiacov

a trestné konanie 18 mesiacov, boli podľa európskeho súdu vedené s osobitnou rýchlosťou. Článok 3 európskeho dohovoru v tomto ohľade preto porušený nebol.

67. K záveru o porušení článku 3 európskeho dohovoru v jeho procesnej časti dospel európsky súd len v prípade *I. G., M. K. a R. H. proti Slovenskej republike*, keď konštatoval, že spôsob, akým v prípade konali vnútroštátne orgány, nebol zlučiteľný s požiadavkou promptnosti a primeranej rýchlosti. Európsky súd konštatoval, že občianskoprávne konanie vo vzťahu k prvej sťažovateľke trvalo päť rokov a osem mesiacov na dvoch stupňoch konania. Občianskoprávne konanie týkajúce sa žaloby druhej sťažovateľky trvalo šesť rokov a päť mesiacov na dvoch stupňoch konania. Trestné konanie trvalo viac ako päť rokov a tri mesiace, pričom ústavný súd dvakrát zistil, že orgány činné v trestnom konaní sa prípadom náležite nezaoberali. V dôsledku toho sa vyšetrovanie značne predĺžilo. Vzhľadom na uvedené európsky súd na rozdiel od prípadov *V. C. a N. B.* skonštatoval, že v prípade sťažovateľiek bol porušený článok 3 európskeho dohovoru v jeho procesnej časti. Európsky súd zároveň uviedol, že občianskoprávne súdy preskúmali okolnosti sterilizácie prvej a druhej sťažovateľky a uznali, že v oboch prípadoch neboli splnené zákonom predpísané požiadavky na vykonanie zákroku. Prípad bol taktiež prešetrovaný orgánmi činnými v trestnom konaní na troch stupňoch konania a ústavným súdom. Aj keď orgány činné v trestnom konaní vyvodili záver, že v kontexte sterilizácií rómskych žien vrátane prvej a druhej sťažovateľky trestný čin nebol spáchaný, relevantnými skutočnosťami sa zaoberali. Prvá a druhá sťažovateľka tak mali možnosť preskúmania konania zdravotníckeho personálu, ktoré pokladali za nezákonné, zo strany vnútroštátnych orgánov. Zodpovednosť dotknutých osôb mala byť podľa európskeho súdu zistená v občianskoprávnom konaní.

68. Opatrenia vykonané Slovenskou republikou v súvislosti s výkonom uvedených rozsudkov v súčasnosti **sleduje** Výbor ministrov Rady Európy. Sťažovateľkám *V. C. a N. B.* bolo ministerstvom spravodlivosti vyplatené súdom priznané finančné zadosťučinenie (v prípade tretieho rozsudku bola lehota na vyplatenie stanovená ku dňu 29. júla 2013). Rozsudky v prípade *V. C. a N. B. proti Slovenskej republike* boli zaslané predsedníčke ústavného súdu a predsedom všetkých okresných a krajských súdov s cieľom oboznámiť sudcov daných súdov s jeho znením. S obsahom rozsudkov v prípadoch *V. C., N. B. a I. G., M. K. a R. H.* oboznamuje tiež zástupkyňa vlády Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva sudcov a prokurátorov aj prostredníctvom vzdelávacích aktivít. Pre vnútroštátne súdy predstavujú rozsudky významný návod, ako postupovať pri posudzovaní žalôb o odškodnenie žien dotknutých pochybeniami v súvislosti so sterilizáciou a pri stanovovaní výšky odškodnenia.

69. **Okrem toho** ministerstvo zdravotníctva vypracovalo návrh vyhlášky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o poučení, ktoré predchádza informovanému súhlasu pred vykonaním sterilizácie osoby a vzory informovaného súhlasu pred vykonaním sterilizácie osoby v štátnom jazyku a v jazykoch národnostných menšín. Obsahom návrhu citovanej vyhlášky je informovaný súhlas, ktorému predchádza poučenie vykonávané ošetrojúcim zdravotníckym pracovníkom. Cieľom návrhu vyhlášky je v aplikačnej praxi okrem poučenia aj v rámci informovaného súhlasu poskytnúť osobe informácie pred vykonaním sterilizácie. Vzhľadom na závažné rozhodnutie každej takejto osoby je potrebné informácie poskytnúť zrozumiteľne tak, aby im osoba porozumela. V súčasnosti ministerstvo zdravotníctva zabezpečuje úradné preklady informovaného súhlasu do jazykov národnostných menšín a následne bude návrh vyhlášky predložený do Stálej pracovnej komisie Legislatívnej rady vlády Slovenskej republiky.

B Uplatňovanie školského zákona

70. Slovenská republika počas sledovaného obdobia vyvinula značné úsilie s cieľom úplnej implementácie odporúčania výboru č. 15b záverečných odporúčaní. Dieťaťom alebo žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa rozumie dieťa alebo žiak, u ktorého je potrebné zabezpečiť ďalšie zdroje na podporu efektívneho vzdelávania. Použitie ďalších zdrojov umožní vytvoriť kvalitatívne nové prostredie zodpovedajúce potrebám žiakov, ktorí si vyžadujú špeciálny prístup vo vzdelávaní. Špeciálnou výchovno-vzdelávacou potrebou je požiadavka na úpravu podmienok (obsahu, foriem, metód, prostredia a prístupov), organizácie a realizácie výchovno-vzdelávacieho procesu tak, aby zodpovedali osobitostiam žiaka, ktorého telesný, psychický alebo sociálny vývin sa výrazne líši od štandardného vývinu. Zohľadnením takýchto potrieb sa žiakovi zabezpečí rovnocenný prístup k vzdelávaniu, primeraný rozvoj schopností alebo osobností ako aj dosiahnutie primeraného stupňa vzdelania a primeraného začlenenia do spoločnosti.

71. Legislatívna úprava výchovy a vzdelávania detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením je v zákone č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov **oddelená** od výchovy a vzdelávania detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

72. Prijatiu detí a žiakov do škôl so zdravotným znevýhodnením predchádzajú diagnostické vyšetrenia zamerané na zistenie ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb. Do týchto škôl sa prijímajú deti alebo žiaci s preukázateľným zdravotným znevýhodnením, ktorí sa vzhľadom na svoj handicap nemôžu úspešne vychovávať v materskej škole alebo vzdelávať v základnej škole.

73. O prijatí dieťaťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami rozhoduje riaditeľ školy na základe písomnej žiadosti zákonného zástupcu a písomného vyjadrenia zariadenia výchovného poradenstva a prevencie. Riaditeľ školy pred prijatím dieťaťa poučí zákonného zástupcu o všetkých možnostiach vzdelávania jeho dieťaťa.

74. Riaditeľ školy **nemôže** prijať žiaka bez dokladu z poradenského zariadenia o tom, že je žiakom so zdravotným znevýhodnením a bez uvedenia diagnózy, ktorá vyplynula z odborných vyšetrení.

75. Dieťaťom alebo žiakom zo sociálne znevýhodneného prostredia sa rozumie dieťa alebo žiak žijúci v prostredí, ktoré vzhľadom na sociálne, rodinné, ekonomické a kultúrne podmienky nedostatočne podnecuje rozvoj jeho mentálnych, vôľových, emocionálnych vlastností, nepodporuje jeho socializáciu a neposkytuje mu dostatok primeraných podnetov pre rozvoj jeho osobnosti.

76. Organizácie v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky prihliadajú pri zostavovaní svojich dramaturgických plánov a programov na negatívne spoločenské aspekty súčasnej spoločnosti, akými sú rasizmus, intolerancia a drogová závislosť. Ďalším z vhodných prostriedkov prevencie a boja proti kriminalite sú predstavenia organizované pre deti. V roku 2012 *Bibiana* – organizácia v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky, realizovala projekt *Roma sam*, ktorý bol zameraný na búranie stereotypov a predsudkov voči Rómom.

77. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky vydalo v roku 2013 pre riaditeľov centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie usmernenie vo veci postupu centier pri posudzovaní školských schopností detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a pri ich zaradovaní do základnej školy.

78. Problematiku vzdelávania detí zo sociálne znevýhodneného prostredia **obsahuje** aj stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020. Jedným zo základných cieľov stratégie je zlepšiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu vrátane vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, ale aj základného, stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania, predchádzať predčasnému ukončeniu školskej dochádzky a zabezpečiť úspešný prechod zo školy do zamestnania, ako aj realizovať také politiky, ktoré budú odstraňovať rozdiely vo vzdelanostnej úrovni Rómov a ostatnej populácie.

C

Násilie na ženách a deťoch

79. Slovenská republika, plne si uvedomujúc mieru závažnosti adresovaného odporúčania výboru č. 17 záverečných odporúčaní, v sledovanom období prijala viaceré legislatívne opatrenia s cieľom úplnej implementácie predmetného odporúčania. V rámci posilňovania právneho a inštitucionálneho rámca ochrany žien pred všetkými formami násillia vykonalo ministerstvo spravodlivosti **súhrnnú právnu analýzu** Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násilliu na ženách a domácejmu násilliu a o boji proti nemu. Pri príprave analýzy spolupracovalo s relevantnými subjektmi a zástupcami vybraných mimovládnych organizácií pôsobiacich v oblasti predchádzania násilliu na ženách a domácejmu násilliu a boja proti nemu.

80. V rámci ďalšieho posilňovania inštitucionálneho rámca ochrany žien pred všetkými formami násillia iniciovalo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky zriadenie Koordinačného centra pre predchádzanie a boj proti násilliu na ženách a domácejmu násilliu. Jeho materiálne, technické a personálne zabezpečenie bude financované z prostriedkov tzv. Nórskeho grantu na roky 2009-2014.

81. Berúc do úvahy osobitný problém násillia na ženách a domáceho násillia a obchodovania s ľuďmi, osobitne so ženami a deťmi na zabezpečenie účinnej ochrany svedkov tohto druhu násillia pred potenciálnou odplatou alebo zastrašovaním svedkov v trestnom konaní zo strany páchatel'ov boli v roku 2009 **novelizované** ustanovenia zákona č. 256/1998 Z.z. o ochrane svedka v znení neskorších predpisov týkajúce sa návrhu na zaradenie do programu ochrany a návrhu na vykonávanie neodkladných opatrení, ako aj odstúpenia od ochrany dohody a zániku programu ochrany. Súčasná právna úprava zabezpečuje účinnú ochranu pred potenciálnou odplatou alebo zastrašovaním svedkov v trestnom konaní, ktorí svedčia o spáchaní trestných činov.

82. V posledných rokoch Slovenská republika **prijala** niekoľko noviel, ktorými sa menili ustanovenia trestného zákona, trestného poriadku a zákona o Policajnom zbore, týkajúcich sa právneho postihovania viacerých foriem násillia páchaného na ženách a domáceho násillia.

83. Za **významné** legislatívne opatrenie v oblasti ochrany žien a detí pred násillím sa považuje novela zákona o Policajnom zbore s účinnosťou ku dňu 15. decembra 2008. Uvedená novela rozšírila oprávnenia príslušníkov Policajného zboru o oprávnenie vykázat' osobu zo spoločného obydlia, u ktorej možno na základe zistených skutočností očakávať útok na

život, zdravie, slobodu alebo zvlášť závažný útok na ľudskú dôstojnosť ohrozenej osoby. Súčasťou vykázania zo spoločného obydlija je aj zákaz vstupu vykázanej osobe do spoločného obydlija počas 48 hodín od okamihu vykázania.

84. Podstatou tohto inštitútu je poskytovanie ochrany ohrozeným osobám, ako aj ich možnosť počas trvania vykázania podať na príslušný súd návrh na vydanie predbežného opatrenia. Doručením takéhoto návrhu na súd sa trvanie vykázania zo spoločného obydlija predlžuje až do nadobudnutia vykonateľnosti rozhodnutia súdu o tomto návrhu. O predĺžení trvania vykázania zo spoločného obydlija je vykázaná osoba poučená.

85. Na základe vyhodnotenia aplikácie uvedeného oprávnenia v policajnej praxi bola v roku 2009 prijatá novela zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, ktorá s účinnosťou ku dňu 1. januára 2010 upravila prerušenie plynutia lehoty trvania vykázania zo spoločného obydlija tak, počas soboty, nedele a sviatku sa plynutie 48-hodinovej lehoty prerušuje, pričom jej plynutie pokračuje najbližší nasledujúci pracovný deň.

86. **Okrem toho** bol do Trestného zákona začlenený nový trestný čin *nebezpečné prenasledovanie*, ktorý významne doplnil možnosti trestného postihu *stalkingu*. Novela trestného zákona nadobudla účinnosť 1. septembra 2011.

87. V roku 2009 vláda Slovenskej republiky aktualizovala *Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách a v rodinách na roky 2005 – 2008*. Dňa 17. júna 2009 bol uznesením vlády č. 438/2009 schválený *Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách na roky 2009 – 2012*.

88. Uznesením vlády Slovenskej republiky č. 477 zo 6. júla 2011 bola schválená *Priebežná správa o plnení Národného akčného plánu za roky 2009 – 2010 ako aj aktualizácia úloh Národného akčného plánu*. Dňa 6. júla 2013 vláda Slovenskej republiky vzala na vedomie *Správu o plnení opatrení a úloh vyplývajúcich z Národného akčného plánu a jeho aktualizácie*. V monitorovanom období rokov 2011 až 2012 došlo k výrazným posunom hlavne v rámcových podmienkach riešenia otázky násillia páchaného na ženách. Na základe odpočtu plánovaných úloh bolo konštatované, že väčšina úloh bola priebežne plnená alebo bola plnená aspoň čiastočne. Nesplnené úlohy sa viažu hlavne na realizáciu národného projektu *Prevencia a eliminácia násillia na ženách*, ktorý predstavuje dôležitý zdroj financovania systémových aktivít v oblasti násillia páchaného na ženách. Začiatok realizácie projektu je naplánovaný na obdobie do konca roka 2013 s trvaním aktivít v predpokladanej dĺžke 24 mesiacov.

89. V roku 2009 vláda Slovenskej republiky schválila *Národný akčný plán pre deti na roky 2009-2012*, súčasťou ktorého bol aj okruh úloh a opatrení zameraných na oblasť eliminácie násillia páchaného na deťoch. Vyhodnotenie Národného akčného plánu pre deti na roky 2009-2012 tvorí súčasť nového Národného akčného plánu pre deti na roky 2013-2017, ktorý vláda Slovenskej republiky schválila svojim uznesením č. 276 dňa 5. júna 2013.

90. Treba oceniť úzku kooperáciu štátneho sektora a mimovládnych organizácií vo Výbore pre rodovú rovnosť, ktorý je jedným z výborov Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť ako poradného orgánu vlády Slovenskej republiky. Pri výbore pracuje samostatná pracovná skupina pre *Násillie páchané na ženách*.

91. V rámci poradenských služieb pre ženy, ktoré sa stali obeťami násilia, je v regiónoch Slovenskej republiky dostupných 52 subjektov poskytujúcich služby v tejto oblasti. V rokoch 2009 až 2012 bola poskytnutá dotácia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky na projekty zamerané na pomoc ženám zažívajúcim násilie z rozpočtu kapitoly Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky 11 subjektom vo výške 83.201 €.

92. Výchova a starostlivosť maloletej obeti násilia sa zabezpečuje v zariadeniach určených súdnym rozhodnutím, najmä v krízových strediskách v prípadoch, ak je dieťa v prostredí vlastnej rodiny ohrozené akoukoľvek formou násilia, pričom jeho výchovu nie je možné zabezpečiť prostredníctvom širšieho okruhu rodiny. Pre potreby krízovej intervencie je zabezpečená nepretržitá 24 hodinová dostupnosť zamestnancov orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Podozrenie z porušovania práv dieťaťa je možné anonymne nahlásiť na bezplatnú oznamovaciu linku Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

93. Slovenská republika uvádza štatistické údaje ohľadom počtu prípadov, ktorými sa zaoberali orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet evidovaných detí	746	609	408	343	422	545

94. Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately **poskytuje** obetiam násilia a členom rodiny psychologickú pomoc a podporné poradenstvo na zvládanie dopadov traumatickej udalosti. Na základe celkovej anamnézy prípadu orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vypracuje plán sociálnej práce s dieťaťom, jeho rodičmi alebo osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa a formou opatrení navrhne riešenie situácie dieťaťa.

95. V priebehu vyšetrovania trestného činu násilia páchaného v rodine orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately **spolupracuje** s Policajným zborom, súdom, prokuratúrou, školou, školským zariadením, obcou, vyšším územným celkom, akreditovaným subjektom, zdravotníckym zariadením ako i ďalšími právnickými a fyzickými osobami pôsobiacimi v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Zúčastňuje sa na výsluchoch dieťaťa pred vyšetrovacími orgánmi a výkonom funkcie opatrovníka zastupuje dieťa v trestnom konaní v prípadoch kolízie záujmov.

96. Slovenská republika vyvinula značné úsilie v rámci implementácie odporúčania výboru č. 18 záverečných odporúčaní. Od roku 2009 je v Slovenskej republike legislatívne zakotvená tzv. nulová tolerancia k telesným trestom detí. V zmysle zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov je zakázané používať všetky formy telesných trestov na dieťaťu a iné hrubé alebo ponižujúce formy zaobchádzania a formy trestania dieťaťa, ktoré mu spôsobujú alebo môžu spôsobiť fyzickú alebo psychickú ujmu. Každý je podľa uvedeného zákona povinný upozorniť orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na porušovanie práv dieťaťa. V prípade, ak orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zistí použitie hrubých alebo ponižujúcich foriem zaobchádzania a foriem trestania dieťaťa, má povinnosť aplikovať opatrenia ustanovené zákonom o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele. Ustanovenie o zákaze telesných trestov pri uplatňovaní rodičovských práv a povinností sa navrhuje zakotviť do pripravovaného občianskeho zákonníka.

97. Zabezpečenie oboznámenia poskytovateľov zdravotnej starostlivosti s príznakmi a diagnostikou zanedbávania, týrania alebo zneužívania maloletej osoby sa uskutočňuje prostredníctvom *Odborného usmernenia o príznakoch a diagnostike zanedbávania, týrania alebo zneužívania maloletej osoby a o postupe poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pri oznamovaní podozrenia na zanedbávanie, týranie alebo zneužívanie maloletej osoby*. Poskytovateľ zdravotnej starostlivosti je povinný bezodkladne oznamovať prokurátorovi, vyšetrovateľovi alebo policajnému orgánu podozrenie na zanedbávanie, týranie alebo zneužívanie maloletej osoby alebo inej osoby, ktorá nie je spôsobilá na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená. Povinnosť bezodkladného oznámenia takýchto prípadov predstavuje prelomenie povinnosti mlčanlivosti zdravotníckeho pracovníka.

98. V oblasti domáceho násillia Slovenská republika **pravidelne realizuje** informačné kampane a vzdelávacie aktivity, ako aj poskytuje informácie širokej verejnosti v tejto oblasti. Za sledované obdobie sa okrem iných realizovala informačná kampaň *Zastavme domáce násillie na ženách*, vzdelávanie v oblasti násillia páchaného na ženách pod názvom *Násillie na ženách ako dôsledok nerovného postavenia žien* a projekt *Eliminácia domáceho násillia*. Tému násillia na ženách a deťoch obsahujú aj študijné programy verejných a súkromných vysokých škôl.

99. **Dôležitou udalosťou** bolo schválenie programu *Nórskeho finančného mechanizmu* pre rodovo podmienené a domáce násillie. Dňa 6. novembra 2012 bola oficiálne uzavretá a podpísaná programová dohoda na predchádzanie domácejmu a rodovo podmienenému násilliu. Finančný príspevok Nórskeho finančného mechanizmu k programu *Domáce a rodovo podmienené násillie* predstavoval sumu vo výške 7 000 000,00 Eur. Program bude predovšetkým zameraný na prevenciu domáceho násillia a zmiernenie dopadov vzniknutých domácim násillím.

100. Ministerstvo zdravotníctva vydalo dňa 27. decembra 2012 odborné usmernenie o príznakoch a diagnostike zanedbávania, týrania alebo zneužívania maloletej osoby a o postupe poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pri oznamovaní podozrenia na zanedbávanie, týranie alebo zneužívanie maloletej osoby. Odborné usmernenie nadobudlo účinnosť 1. januára 2013. Účelom odborného usmernenia je oboznámiť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú držiteľmi povolenia alebo držiteľmi licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe s príznakmi a diagnostikou zanedbávania, týrania alebo zneužívania maloletej osoby a spresniť postup poskytovateľov pri dodržiavaní povinnosti ustanovenej v § 79 ods. 2 písm. b) zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

D

Obchodovanie s ľuďmi

101. Slovenská republika venuje náležitú pozornosť problematike boja proti obchodovaniu s ľuďmi a v sledovanom období vyvinula značné úsilie s cieľom implementácie odporúčania výboru č. 19 záverečných odporúčaní. V rámci boja proti obchodovaniu s ľuďmi prijala Slovenská republika v sledovanom období tieto legislatívne opatrenia:

- zákon č. 342/2007 Z.z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti so vstupom Slovenskej republiky do Schengenského priestoru;

- zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 583/2008 Z.z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- nariadenie ministra vnútra Slovenskej republiky č. 47 z 30. júna 2008 o zabezpečení programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi;
- rozkaz ministra vnútra Slovenskej republiky č. 22 z 30. júna 2008 o ustanovení Expertnej skupiny pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi;
- rozkaz 2. štátneho tajomníka Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 1/2008 o ustanovení multidisciplinárnych pracovných skupín zameraných pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi.

102. Prvý koncepčný materiál na národnej úrovni zaoberajúci sa bojom proti tejto závažnej trestnej činnosti bol prijatý v podobe *Národného akčného plánu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2006 – 2007*. V zmysle plnenia jeho úloh bol do funkcie národného koordinátora pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi vymenovaný štátny tajomník ministerstva vnútra. Následne bol vydaný interný predpis ministerstva vnútra o ustanovení *Expertnej skupiny pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi*, ktorá je poradným, iniciatívnym a koordinačným orgánom národného koordinátora.

103. Uvedený akčný plán bol neskôr nahradený *Národným programom pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2008 – 2010*. V zmysle plnenia úloh národného programu boli interným predpisom ministerstva vnútra vytvorené multidisciplinárne pracovné skupiny zamerané na oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi s cieľom včasne reagovať na konkrétne aktuálne vzniknuté potreby a výzvy. Pracovné skupiny sa zameriavajú na prevenciu obchodovania s ľuďmi a na poskytovanie komplexnej starostlivosti o obeť obchodovania s ľuďmi.

104. Následne bol **prijatý** *Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2011 – 2014*. Hodnotenie dodržiavania harmonogramu plnenia úloh národného akčného plánu je pravidelne uverejňované na webovej stránke ministerstva vnútra.

105. Na základe zákona č. 583/2008 Z.z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov ministerstvo vnútra v roku 2009 **zriadilo** *Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality*. Činnosť centra sa zameriava na získavanie, spracovanie a vytváranie štatistických informácií a analýz týkajúcich sa obchodovania s ľuďmi. Centrum je zároveň vecným gestorom informačného systému o obetiach obchodovania s ľuďmi, v ktorom sa zhromažďujú údaje o všetkých identifikovaných obetiach obchodovania s ľuďmi.

106. V roku 2008 bolo **vydané** nariadenie ministra vnútra č. 47/2008 z 30. júna 2008 o zabezpečení *Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi*. Tento program obsahuje súbor činností s cieľom poskytovania pomoci a ochrany obetiam obchodovania s ľuďmi.

107. V roku 2010 bolo do uvedeného programu zaradených 28 osôb, ktoré mimovládne a medzinárodné organizácie identifikovali ako obeť obchodovania s ľuďmi. V roku 2011 to predstavovalo 31 obetí a 22 obetí v roku 2012. Ku koncu roka 2012 bola poskytovaná podpora a ochrana spolu 37 obetiam obchodovania s ľuďmi, vrátane obetí z predošlých rokov.

108. Z trestnoprávneho hľadiska bola s účinnosťou ku dňu 1. augusta 2013 **schválená** novela trestného zákona a trestného poriadku. V rámci tejto novely sa zmenila definícia trestného činu obchodovania s ľuďmi v ustanovení § 179 trestného zákona, a to rozšírením prostriedkov páchania trestného činu obchodovania s ľuďmi o únos a účelu obchodovania s ľuďmi o nútené žobranie ako jednu z foriem nútenej práce, nútený sobáš a zneužívanie na páchanie trestnej činnosti.“

109. Zároveň sa uvedenou novelizáciou zaviedli zmeny v trestnom poriadku, v rámci ktorého boli vytvorené podmienky na zvýšenú ochranu detských obetí s možnosťou obmedziť konfrontácie medzi obvineným a detskými obeťami, na ktorých bol spáchaný trestný čin obchodovania s ľuďmi alebo niektorý z trestných činov proti ľudskej dôstojnosti.

110. Vzdelávacie programy stredných odborných škôl Policajného zboru obsahujú v jednotlivých predmetoch aj tému *Obchodovanie s ľuďmi*. V predmete *Etika a psychológia policajnej práce* sú poslucháčom prezentované témy *Obchodovanie s ľuďmi a migrácia*, *Organizácie na pomoc obetiam obchodovania s ľuďmi*. V školských vzdelávacích programoch v špecializácii hraničnej a cudzineckej polície sa vyučujú v predmete *Kriminalistika* aj témy *Cezhraničná trestná činnosť a medzinárodná policajná spolupráca*, *Druhy organizovanej kriminality* (nelegálna migrácia, prevádzkačstvo, obchodovanie s ľuďmi).

111. Vzdelávanie pedagogických a nepedagogických zamestnancov v oblasti identifikácie syndrómu týraného, zneužívaného a zanedbaného dieťaťa a detí ako obetí trestných činov týrania, zneužívania a zanedbávania sa realizovalo počas viacerých pracovných stretnutí odborných zamestnancov centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie. Okrem toho sa pre zamestnancov diagnostických centier, reedukačných centier, liečebno-výchovných sanatórií, centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a krajských školských úradov uskutočnila séria školiacich aktivít s cieľom zvyšovať informovanosť, zabezpečiť komplexnú starostlivosť, prevenciu a identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi, prevencie rizikového správania a prevencie syndrómu týraného, zneužívaného a zanedbaného dieťaťa.

112. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky vo svojich Pedagogicko-organizačných pokynoch na jednotlivé školské roky priebežne uvádza odporúčanie o realizácii preventívnych kampaní a aktivít v oblasti predchádzania obchodovania s ľuďmi a besedy s odbornými zamestnancami Centier pedagogicko – psychologického poradenstva a prevencie na tému riziká práce v zahraničí a prevencia pred neľudským zaobchádzaním a otrockou prácou. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky podporilo projekt vytvorenia internetovej stránky www.bezpre.sk, ktorá ponúka platformu na uvádzanie príkladov dobrej praxe v prevencii obchodovania s ľuďmi, prevencii rizikového správania a nežiaducich sociálno-patologických javov, ako aj v podpore zdravia a zvýšenia bezpečnosti v školách.

113. S cieľom poskytovať pomoc a informácie v prvom kontakte s osobami, ktoré sa mohli dostať do rizikovej situácie v súvislosti s obchodovaním s ľuďmi, bola zriadená Národná linka pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi.

E Psychiatrické zariadenia

114. Slovenská republika v tomto smere považuje odporúčanie výboru č. 20 záverečných odporúčaní za plne implementované. Ak sa osoba umiestnená v ústavnom zdravotníckom zariadení poskytujúcom psychiatrickú starostlivosť domáha svojich práv z dôvodu ich subjektívneho nenaplnenia, resp. ich porušovania, má **bez ohľadu** na rozsah spôsobilosti na právne úkony možnosť podať sťažnosť relevantným subjektom. Týmito subjektmi sú ošetrojúci lekár, vedúci lekára zdravotníckeho zariadenia, Odbor zdravotníctva samosprávneho kraja, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou a ministerstvo zdravotníctva.

115. V prípade dodržiavania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov vzťahujúcich sa na vykonávanie ochranného liečenia a ústavného liečenia je v kompetencii prokurátora dozerateľ na to, aby sa v zariadení zdravotnej starostlivosti dôsledne dodržiavali a zachovávali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy vzťahujúce sa na vykonávanie ochranného liečenia a ústavného liečenia.

116. Z pohľadu zabezpečenia kvality poskytovania zdravotnej starostlivosti ministerstvo zdravotníctva **vypracovalo** *Odborné usmernenie k používaniu obmedzovacích prostriedkov u pacientov v zdravotníckych zariadeniach poskytujúcich psychiatrickú starostlivosť*, ktoré nadobudlo účinnosť ku dňu 30. júna 2009. Odborné usmernenie podrobne stanovuje práva pacientov a povinnosti personálu pri používaní obmedzujúcich prostriedkov v psychiatrických ústavných zariadeniach na Slovensku. K uvedenému usmerneniu bolo následne **vydané** *Odborné usmernenie o prevencii násilia medzi pacientmi hospitalizovanými v zdravotníckych zariadeniach poskytujúcich psychiatrickú starostlivosť*. Týmto odborným usmernením sa upravil postup pri prevencii násilia medzi pacientmi hospitalizovanými v zdravotníckych zariadeniach poskytujúcich psychiatrickú starostlivosť, ako sa aj bližšie definovali rizikové faktory podmieňujúce vznik násilia medzi pacientmi a opatrenia pri prevencii násilia u hospitalizovaných pacientov.

Časť III.
Zhromažďovanie údajov

117. Slovenská republika uvádza nasledovné štatistické údaje:

2010				
§§ Trestného zákona č. 300/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov	Počet právoplatne odsúdených osôb	Uložené tresty		
		A ²	B ³	iné
§ 420	0	0	0	0
§ 421, 422	31	3	23	5
§ 422a	0	x	x	x
§ 422b	0	x	x	x
§ 422c	0	x	x	x
§ 423	6	2	1	2
§ 424	5	0	4	1
§ 424a	0	x	x	x

2011				
§§ Trestného zákona č. 300/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov	Počet právoplatne odsúdených osôb	Uložené tresty		
		A	B	iné
§ 420	0	0	0	0
§ 421, 422	38	2	24	12
§ 422a	0	x	x	x
§ 422b	2	0	1	1
§ 422c	1	0	0	1
§ 423	2	0	2	0
§ 424	7	2	5	0
§ 424a	0	x	x	x

2012				
§§ Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov	Počet právoplatne odsúdených osôb	Uložené tresty		
		A	B	iné
§ 420	0	0	0	0
§ 421, 422	32	1	19	12
§ 422a	0	x	x	x
§ 422b	2	0	2	0
§ 422c	1	1	0	0
§ 423	1	0	1	0
§ 424	3	0	3	0
§ 424a	0	x	x	x

² Nepodmienečný trest odňatia slobody

³ Podmienečný odklad výkonu trestu

Počet obvinených a odsúdených

Tabuľka č. 1

Vývoj počtu obvinených a odsúdených	Obvinení		Odsúdení		SPOLU	
	Počet k 31.12.	Ø počet	Počet k 31.12.	Ø počet	Počet k 31.12.	Ø počet
2010	1464	1596	8567	8339	10031	9935
2011	1407	1450	9118	9114	10525	10564
2012	1308	1400	9542	9556	10850	10956
k 23. 09. 2013	1318		8758		10076	

Počet odsúdených podľa stupňov stráženia a pohlavia k 31. 12.

Tabuľka č. 2

Rok	Mladiství			Minimálny stupeň stráženia			Stredný stupeň stráženia			Maximálny stupeň stráženia		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
2010	103	1	104	4258	343	4601	3265	119	3384	464	14	478
2011	99	3	102	4477	393	4870	3481	147	3628	503	15	518
2012	93	2	95	4735	421	5156	3619	149	3768	509	14	523
k 23. 09. 2013	76	3	79	4057	354	4411	3550	157	3707	548	13	561

Počet obvinených a odsúdených cudzincov k 31. 12.

Tabuľka č. 3

Rok	Obvinení	Odsúdení	SPOLU
2010	101	96	197
2011	89	105	194
2012	77	129	206
k 23. 09. 2013	96	129	225

Počet obvinených a odsúdených cudzincov na území SR k 23.09.2013

Tabuľka č. 4

ŠTÁT	Obvinení			Odsúdení			CELKOM
	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	
Afganistan	0	0	0	2	0	2	2
Albánsko	0	0	0	1	0	1	1
APOLITI	1	0	1	0	0	0	1
Bielorusko	0	0	0	2	0	2	2
Bosna a Hercegovina	0	0	0	1	0	1	1
Bulharsko	6	1	7	2	0	2	9
Česká republika	10	1	11	29	1	30	41
Čierna Hora	0	0	0	1	0	1	1
Francúzsko	0	0	0	1	0	1	1
Grécko	1	0	1	1	0	1	2
Holandsko	0	0	0	1	0	1	1
Chorvátsko	1	0	1	6	0	6	7
India	1	0	1	3	0	3	4
Kamerun	0	0	0	1	0	1	1
Kanada	1	0	1	0	0	0	1
Litva	0	0	0	4	0	4	4
Macedónsko	3	0	3	4	0	4	7
Maďarsko	9	2	11	9	0	9	20
Moldavsko	0	0	0	1	0	1	1
Nemecko	3	0	3	0	0	0	3
Nigéria	0	0	0	6	0	6	6
Pakistan	1	0	1	0	0	0	1
Poľsko	0	0	0	2	0	2	2
Rakúsko	0	0	0	1	0	1	1
Rumunsko	3	0	3	5	0	5	8
Rusko	3	0	3	0	0	0	3
Slovinsko	3	0	3	0	0	0	3
Spojené štáty americké	1	0	1	0	0	0	1
Srbsko	6	0	6	4	0	4	10
Srbsko-Čierna Hora	0	0	0	1	0	1	1
Sýria	0	0	0	2	0	2	2
Španielsko	0	0	0	2	0	2	2
Taliano	0	0	0	1	0	1	1
Turecko	0	0	0	2	0	2	2
Ukrajina	27	0	27	8	0	8	35
Vietnam	12	0	12	24	1	25	37
SPOLU	92	4	96	127	2	129	225

Počet odsúdených podľa veku a pohlavia

Tabuľka č. 5

Stav k 31.12.		Do 18 rokov	Do 21 rokov	Do 25 rokov	Do 30 rokov	Do 45 rokov	Do 60 ženy do 65 muži	Nad 60 ženy nad 65 muži
2010	M	68	452	1128	1644	3246	1508	44
	Ž	0	11	33	92	226	103	12
2011	M	70	481	1101	1577	3676	1602	53
	Ž	2	11	36	91	294	114	10
2012	M	58	454	1094	1680	3875	1733	62
	Ž	2	11	56	84	288	139	6
23.9.2013	M	44	248	887	1500	3779	1713	60
	Ž	2	7	34	74	261	130	19

Zloženie odsúdených podľa výšky uloženého trestu odňatia slobody a podľa jednotlivých stupňov strázenia

Tabuľka č. 6

Stav k 31. 12.		2010	2011	2012	23.9.2013
Mladiství	do 6 mes.	12	21	8	10
	do 1 roka	15	8	11	13
	do 2 rokov	29	23	22	26
	do 3 rokov	20	20	26	17
	do 5 rokov	22	23	20	9
	do 10 rokov	4	6	7	3
	do 15 rokov	2	1	1	1
Minimálny stupeň strázenia	do 6 mes.	310	312	445	280
	do 1 roka	597	615	704	613
	do 2 rokov	785	758	891	603
	do 3 rokov	630	687	607	616
	do 5 rokov	971	1099	966	915

	do 10 rokov	1163	1248	1341	1252
	do 15 rokov	138	144	190	125
	do 25 rokov	7	7	12	7
Stredný stupeň stráženia	do 6 mes.	153	158	146	243
	do 1 roka	502	512	555	766
	do 2 rokov	721	763	783	820
	do 3 rokov	473	501	546	414
	do 5 rokov	480	493	445	318
	do 10 rokov	739	850	907	822
	do 15 rokov	262	287	308	251
	do 25 rokov	54	64	78	73
Maximálny stupeň stráženia	do 6 mes.	0	1	0	1
	do 1 roka	1	2	7	2
	do 2 rokov	1	8	9	13
	do 3 rokov	8	8	9	8
	do 5 rokov	13	12	17	22
	do 10 rokov	100	111	103	122
	do 15 rokov	157	151	136	144
	do 25 rokov	163	186	203	209
	Doživotie	35	39	39	40
CELKOM		8567	9118	9542	8758

Zloženie odsúdených podľa vzdelania

Tabuľka č. 7

Stav k 31.12.		2010	2011	2012	23.9.2013
Negramotní	Mladiství	5	8	3	1
	Minimálny st. stráženia	86	87	64	63
	Stredný st. stráženia	59	96	66	58
	Maximálny st. stráženia	3	9	9	12
	muži	137	180	129	122
	ženy	16	20	13	12
	Spolu	153	200	142	134
%	1,8%	2,2%	1,5%	1,5%	

Neúplné základné vzdelanie	Mladiství	35	32	37	32
	Minimálny st. stráženia	419	427	470	349
	Stredný st. stráženia	396	382	356	355
	Maximálny st. stráženia	56	81	38	68
	muži	854	862	813	746
	ženy	52	60	88	58
	Spolu %	906 10,6%	922 10,1%	901 9,4%	804 9,2%
Základné vzdelanie	Mladiství	62	61	55	45
	Minimálny st. stráženia	1624	1671	1787	1449
	Stredný st. stráženia	1408	1492	1549	1547
	Maximálny st. stráženia	206	181	218	224
	muži	3082	3163	3369	3026
	ženy	218	242	240	239
	Spolu %	3300 38,5%	3405 37,3%	3609 37,8%	3265 37,3%
Stredoškolské vzdelanie	Mladiství	1	1	0	1
	Minimálny st. stráženia	1767	1900	1909	1732
	Stredný st. stráženia	1218	1308	1423	1355
	Maximálny st. stráženia	158	171	188	185
	muži	3034	3241	3390	3148
	ženy	110	139	130	125
	Spolu %	3144 36,7%	3380 37,1%	3520 36,9%	3273 37,4%
Úplné stredoškolské vzdelanie	Mladiství	1	0	0	0
	Minimálny st. stráženia	621	687	831	715
	Stredný st. stráženia	279	330	345	359
	Maximálny st. stráženia	50	72	67	70
	muži	880	1002	1139	1062
	ženy	71	87	104	82
	Spolu %	951 11,1%	1089 11,9%	1243 13,0%	1144 13,1%
Vysokoškolské vzdelanie	Mladiství	0	0	0	0

	Minimálny st. stráženia	84	98	95	103
	Stredný st. stráženia	24	20	29	33
	Maximálny st. stráženia	5	4	3	2
	muži	103	112	116	127
	ženy	10	10	11	11
	Spolu	113	122	127	138
	%	1,3%	1,3%	1,3%	1,6%
CELKOM	Mladiství	104	102	95	79
	Minimálny st. stráženia	4601	4870	5156	4411
	Stredný st. stráženia	3384	3628	3768	3707
	Maximálny st. stráženia	478	518	523	561
	muži	8090	8560	8956	8231
	ženy	477	558	586	527
	Spolu %	8567 100%	9118 100%	9542 100%	8758 100%

118. Pokiaľ ide o možnú ratifikáciu Opčného protokolu k Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, táto otázka ostáva predmetom posudzovania.

119. Pokiaľ ide o možnú ratifikáciu Dohovoru o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín, táto otázka ostáva predmetom posudzovania. Slovenská republika v súčasnosti nezamýšľa stať sa jeho zmluvnou stranou.

120. Slovenská republika má v úmysle stať sa zmluvnou stranou Medzinárodného dohovoru o ochrane všetkých osôb pred nedobrovoľným zmiznutím s predpokladaným termínom ratifikácie do konca roka 2013.

121. Slovenská republika prostredníctvom svojich oficiálnych internetových stránok sprístupňuje správy predkladané výboru, záverečné odporúčania výboru a záznamy z rokovaní výboru.

122. Vláda Slovenskej republiky sa na zasadnutí dňa 25. mája 2010 zaoberala priebehom a výsledkami posudzovania druhej periodickej správy k dohovoru. Prijatým uznesením č. 343 vláda Slovenskej republiky uložila dotknutým predstaviteľom ústredných orgánov štátnej správy plniť úlohy zodpovedného subjektu realizácie plnenia záverečných odporúčaní a vypracovať opatrenia a harmonogram plnenia jednotlivých odporúčaní.